

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KOZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetű hirdete-
tésnél olcsóbb. Nyitász
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

multból az újjászületés országába vezesse az ipart.

Egyértelműség a sok indítvány között nem igen akad; mert hát mindenki más-más eszmébe szerelmes és éppen azért nem is enged alkudni felfogására. Egyben mégis megegyeznek, abban, hogy az iparosnak tanulnia kell; mert ha ő a régiben marad, míg körülötte minden vasuton és sodronyon halad; hát akkor okvetlenül itt hagyja a repülő korszellem. És ki mondhatná, hogy a szellemi fejlődés tágabb látókört biztosító álláspontja nem előnyös a kézimunka emberére? Hiszen világtörténeti igazság, hogy az általános műveltség terén hangadó államok, hangadók egyszersmind az iparüzés terén. Angol, Francia, Németország a tanúság rája.

Nálunk is pezdül a szellemi élet. Mióta alkotmányunkat visszanyertük: egymást éri az iskolaalapítás. A gymnasiumok pláne elszaporodtak. Hanem részint azért, mert kivált vidékünkön csak azok a könnyen hozzáférhető magasabb tanintézetek; részint mert közönségünk még csak elvileg, de nem prakszisban hiszi, hogy a művelt iparos ép olyan becsülni való, mint bármelyik más művelt ember; részint mert a szellemi munkálkodásra nem való ember privát befolyások útján még mindig talál megélhetési módokat; részint és pedig leginkább azért, mert a gymnasium célja és feladata felől még mindig tájékozatlan a közönség: ezen okoknál fogva a pusztán szellemképzésre, a lélek gymnasztizálására alakult gymnasiumok elterjedése, értelmes magyar iparos osztály létesítéséhez még eddig édes keveset konferált.

Igaz, ami igaz, hogy nem is igen konferálhat. Mert a műveltség és tanultság azon foka, mely egy iparos embernek szükséges, ott kis mértékben szerezhető meg. Annak az intézetnek minden irányban kell a reábizott gyermeket képeznie, de mindig azon egyetlen elejé tüzött szempontból, hogy aki elvégezte: éretlen gondolkodni, nemesen érezni, helyesen és határozottan cselekedni tudjon.

A leendő iparosnak ellenben az a feladata, hogy azon okvetlenül szükséges általános fejlettség mellett, mely nélkül emberi rendeltetését meg nem valósíthatná, legyen ifjkorában alkalma: magát szakmájának üzletkörében tájékozni; az ő iparágában eddig elért eredményt ismerni — hogy alkalmazhassa; a szerzési források iránt tájékozódni — hogy azokat igénybe vehesse; az izlés folytonos nemesülései és változásainak követhetése iránt érzéket szerezni — hogy mindig korszerű maradhasson.

Már pedig a kezdő tanulót az általános kel-
léken, a szellem minden irányu fejlesztésén ki-
vül, csakis az utóbbira, az izlés nemesítésére ok-
tatja a gymnasium, a rajztanítás által. Az ipar-
osnak, mint iparosnak egyéb obligát tudnivalóit
nem tanítja, minthogy nem is taníthatja — más
levén a célja és feladata.

Pedig az érintett szakismeretek tudása nél-
kül ma, az anyag és szellem, a találmányok és
gyárak korában, ha éppen megélhet is az iparos,
de nem élhet meg úgy, mint különben élhetne.
Az embernek minden órával születnek új vágyai;
e vágyak kielégítést követelnek. A kielégítő kö-
zeg pedig az iparos. Csak akkor van ő tehát
helyén, ha szakmáját illetőleg minden abba vágó
igénynek megfelelni képes.

De ezt meg nem tanulhatja ám attul a majszt-
tertul, aki maga is öt percig sétáltatja a tollat,
míg kierőködi belőle a neve első betűjét; aki
anyagisméről, mintázásról, ipartörténetről, a sa-
ját nyers anyagának készitési módjáról és be-
szerzési forrásairól dunsztal se bír; aki maga is
valami korahagyott falusi rontsdeltől tanult, amit
tanult.

Kellene a szegény elhagyott magyar ipar-
nak alkalom, hogy a kor által tőle követelt vá-
rakozásnak megfelelni képesítették.

És az iparpártolás országosan elterjedt lár-
májával egyáltalán nincs arányban az ipariskola
állítások iránti buzgalom. Megyénkben csak Uj-
vidék derék polgárai indítottak ez iránt moz-
galmat, — mely eltekintve attól, amitől eltekin-
teni nem lehet, de nem is szabad, hogy iparis-
kolájuk jobban német mint magyar — csakugyan
szép reményekre jogosítólag indult meg.

A dolog természetében fekszik, hogy e té-
ren a kezdeményezés kötelessége a városbeliekre
nehezedik. Mert hisz iparoskérdés az elhagya-
tott, ósdi hagyományaitól elszakadhatlan faluk-
ban nem is létezik. Ott ha meg akarja az apa
lepni a honvédségtől haza szabaduló fiát egy
pár kicos csizmával: elküldi az öcsét a lábtü-
művészhez, megmondja, hogy a bátyja két esz-
tendővel öregebb, nagy a bütyköje . . . és ez
utatiszt után önt neki a majsztrom csizmát, mely
— legalább az ő ítélete szerint — úgy áll a
lábán, mintha csak rajta nőtt volna.

Az se egészen mese, hogy még van azok-
bul a régi világbeli szabókból, akik a kuntsaftot
ráfektetik a posztóra, körül vonalazzák krétával,
és azzal ki van a kékbéli szabva.

Nem így van városokban. A divat halad,
fejlődik vagy legalább változik napról napra. Az
értelmiség többé-kevésbé bálványozza és követi.
Ezen kívánságának a közvetítője pedig megint
csak az iparos.

Nem egészen helytelen hát annak az adai
embernek a meséje, aki fairól így okoskodott:
»A Misi jó diák, becsülettel bevégzett négy is-
kolát, eleven, eszes gyerek; ezt kifogom — jó
lesz lakatosnak. A Pali ügyetlen, nehézféjú, lusta
— ezt muszaj taníttatni, különben meg nem él;
jó lesz ha másnak nem, — barátoknak.«

Igen! az iparosnak ma tanulni kell; még
pedig szakszerűleg. Zombor városának az ipar
jövőjeért úgy a haza, mint saját és iparosai ér-
dekében tennie kell, még pedig minél előbb.

Nem is hoznók e kérdést szőnyegre, ha
kivitele, megvalósítása lehetetlen volna. Sehöl se
sikerülhet ez könnyebben, mint nálunk.

Először is van reá pénzünk; — jut ezen
égetően szükséges célra is, ha okosan bánunk
el a százezer forintos iskolaalappal.

Csak a nőnevelés terhét kell leráznunk
vallainkról.

Erre a kedvező alkalom megvan. Ha Buda-
pest, Pozsony, Kassa, Győr, Veszprém, Temes-
vár, Baja, Ujvidék, szóval hazánk és Európa
minden valamire való városa kapva kap az apá-
cákon: nem fogják azok a mi lányainkat se el-
rontani, hanem igenis tanítani úgy, amint a
törvény és tanterv előírja. Ha vallásosabbak
lesznek a jövő nemzedék anyái és velük a
családok: annak a meglazult közmorál érdeké-
ben csak örülhetünk.

Térjünk le hát már egyszer arról a haszon-
talan akadékoskodásról! Hiszen szégyen a vi-
lág előtt, bűn serdülő leányaink ellen; pusztá
üres képzelődésből gátolni Bibornok Érsekünk
jóakaratu szándékát.

Különben higgyen az apácák iránt mindenki,
amit akar; ne küldje oda a leányát, ha majd
idejöttük után, a tapasztalatok alapján se leend
velük megelegedve. De legyen az intéző körök
férfaiban annyi nemes önmegtartózkodás, annyi
emberszeretet, annyi érzék városunk leányainak
jövője és iparososztályunk érdekei iránt: hogy
most, midőn az elemi és iparos nevelésügy egész
kérdése oly kedvező stádiumba jutott, hogy csak

az érsekhez egy tiszteletteljes fölirat kell, semmi
más — hogy most mondjon le ezerek érdeke-
ért a maga különben tiszteletreméltó külön né-
zetének érvényesítéséről.

Nagylelkűleg megszavazott a hitközség kép-
viselete 58,500 forintot iskolákra. Hat fiu és hat
leány osztályra van tervezve Pártos műépítész-
nek bemutatott épületrajza.

Ha ez a terv így lesz realizálva, akkor a
százezer forintból más iskola már nem futja ki.
Pedig — melleleg mondván — az a pénz tulaj-
donkép nem is elemi, hanem valami felsőbb is-
kolára van szánva. De ha nem volna is más
rendeltetése: minden indok arra sarkal, hogy
most, mikor egyszerre közhaszonra lehet, most
intézzük el ezt a nagy és fontos kulturkérdést.
De ne félig, hanem egészen. Aki félig tesz, sem-
mit se tesz.

Ha a leánynevelés ügyét átadjuk az érsek-
nek, akkor a hat leány osztályból három terem
elég iparos oktatási célokra; három pedig
vagy meg lehet takarítani, vagy fiuosztályoknak
használni.

Vajha ezen elnagyolt eszméket városunknak
közgyűszerető fiai minél szélesebb körben meg-
beszélnek és a lényegtelenebb ellenzeteket el-
simítva, oly közvéleményt alkotnának e kér-
désre nézve városunkban, hogy minél előbb re-
gisztrálhatnók ama várva-várt jó hirt, miszerint:
az apácanevelés elvileg elfogadtatott; az Érsek-
hez tisztelegő küldöttség menesztetett; a leány-
nevelés helyett az iparos iskola felállítására jóvá-
hagyatott; az épületekre a pályázat kihirdette-
tett, szóval: elhanyagolt iskolagyűnk újjászü-
letett.

Faxit Deus!

Bács-Bodrogh megye kir. tanfelügyelője a kö-
vetkező körlevelet intézte valamennyi megyebeli
község érdemes előjáróságához:

Ismeretes a tisztelt előjáróság előtt, hogy szent
Istvánnak, Magyarország első koronás királyának, ha-
zánkban a kereszténység s vele a szelidebb erkölcsök
megalapítójának emléke egy az ország méltóságához
illő szobor felállításával szándékolatik megörökíttetni.

A nemes cél elérése szempontjából hazafias köte-
lességet vélek teljesíteni akkor, midőn a tekintetes
iskolaszék és tanító urak közreműködésével a jobb
módu iskolás gyermekek közt a fent érintett szoborra
a fillérek gyűjtésével én is megkezdem, ez által is mintegy
alkalmat kívánván nyújtani, hogy tankerületem lelkes
tanítói a hazai történelem eme kimagasló alakját a
zsenge ifjúsággal minél tüzetesebben megismertethessék.

Hivatalos tisztelettel megkeresem azért a tisztelt
előjáróságot, miszerint ezen szándékomról az ott helyi
iskolaszék elnökségeit értesíteni ne terheltessek, ne-
vemben arra kérve őket, hogy a sz. István szoborra
a népiskolában néhány krajcárt összegyűjteni s azt
minden egyes iskolaszék hivatalos úton hozzáam 1882.
évi február hó 1-ig beküldeni sziveskedjék.

A pénz átvételéről szóló elismerőnyomat a „Bácska“
című lapban teszem közhírré, a begyűlt összeget pedig
mint „Bács-Bodrogh megyei népiskolák adománya“
címén illetékes helyre fel fogom szállítani.

Zombor, 1881. november hó 24-én.

Czirfusz Ferenc,
kir. tanácsos és tanfelügyelő.

Adalékok

a megyei jegyzők novemberhavi közgyűléséhez.

(L. „Bácska“ 49. sz.)

VI. Olvastatott az 1871. évi XVIII. t. cz. 67. §-a
alappán 1872. évi július hó 9-én alkotott jegyzői nyug-
díj szabályrendelet hatályának meghosszabbítása iránt
az egyleti közgyűlés kiküldöttje által szerkesztett sa-
bályrendeleti javaslat.

A részletes tárgyalás megkezdése előtt Szalay
Frigyes, Oswald Pál és Radoyehich Endre egyleti ta-
gok által támogatva, azon indítványt terjeszti elő,
hogy a tárgyalás alatt lévő szabályrendeleti javaslat,
tekintve, hogy az az egyleti tagoknak s illetve köz-
ségi jegyzőknek későn jutott kezeikhez, s így azt kel-
lőleg megfontolni és arra észrevételeiket megtenni ide-
jük sem volt, de annak tárgyalása is oly későre ha-
lasztatott, hogy az előre haladott évszakban rendesen
beállani szokott közlekedési nehézségek miatt a köz-
gyűlésről igen sokan elmaradtak — mellőztessék, s a

tíz évig érvényben volt eddigi szabályrendelet egész terjedelmében egy évi hatállyal újból elfogadtassék.

Ezen indítvánnyal szemben Mihályi János tiszteletbeli egyleti tag figyelmezteti a közgyűlést, hogy tulajdonképpen a tárgyalás alatt levő szabályrendelet megalkotása és érvényre emelése nem a jegyzői egylet, hanem a megyei törvényhatósági bizottság jogköréhez tartozik, s hogy a szabályrendelet szövegezése és annak végleges elfogadására a községi jegyzőknek mégis, és pedig döntő befolyás engedtetik, az egyedül a törvényhatóság élén álló főtisztviselőnek a községi jegyzők és érdekeik iránt minden időben tanúsított jóindulatának és meleg érdeklődésének kifolyása, s hogy ha a kérdéses elhalasztási indítványt az egyleti közgyűlés el is fogadná, a törvényhatóság mégis kötelemeik ismerendik legközelebbi közgyűlésén a folyó év végével lejárt jegyzői nyugdíjszabályzat hatályát a szükségesnek bizonyult módosítások eszközzése mellett meghosszabbítani, s hogy végre a szabályrendelet javaslatát az egyleti elnökség útján, minden községi jegyző s egyleti tagnak kellő időben megküldetett, úgy hogy azt megfontolni, s arra észrevételeiket megtenni és írásban beküldeni, mindenkinek elég ideje volt, kéri az indítványt mellőzni, s a szabályrendelet részletes tárgyalásába becsatlakozni.

A közgyűlés nagy többsége Szalay Frigyes elhalasztó indítványát elvetette, s a szabályrendelet részletes tárgyalását megkezdte, s azt részint az egyleti választmány, részint pedig egyes egyleti tagok által tett következő módosításokkal, egy általánosságában, mint részleteiben elfogadta.

Az I-ső fejezet 2, 3, 4, 5, 6 és 9. a II. fejezet 11, 13, 14 és 16. a III. fejezet 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27. és 28. §§-ait változtatlanul hagyta; ellenben az I-ső fejezet 1. § első bekezdésében ezen szó után községi „és kör“ úgy a harmadik bekezdésében ezen szó után tanácskozásiáról „egyik tagja által“ szavakat illeszteti. Az I-ső fejezet 7. §-ának negyedik bekezdését egészen kihagyni és a harmadik bekezdést következőleg módosítani: „Ha valamely községi jegyző az évi járulékok megfizetése előtt nyugdíjaztatik vagy elhal, az évi járuléknak a nyugdíjaztatás vagy elhalalozás napjáig kiszámítandó rész összegét a nyugdíjazott jegyző, s illetve a segélyezésre jogosított özvegy, ennek nem létében pedig árva tartoznak befizetni, ellenben a nyugdíjaztatás vagy elhalalozás napjától az illető év végéig eső járulékrész a nyugdíjazott s illetve elhalalozott községi jegyzőnek rendszeresen alkalmazott utóda által fizetendő.“

Az I-ső fejezet 8. §-ának egyetlen bekezdésében ezen szavak után — a pénzüsszeget pedig következő „nyolc nap alatt“ szavakat kihagyni és helyébe ezen kifejezést „minden hó 15-ik és utolsója előtti napon“ beilleszteni.

A II. fejezet 10. §-ának második bekezdését következőleg módosítani: „Ha az utalványozott összegeket az évi járulékok és az alap egy negyed részéből fedezni nem lehet, a megyei közgyűlés az utalványozott nyugdíjakat aránylag leszállíthatja.“

A II. fejezet 12. §-ának második bekezdésében ezen szó — szótöbbséggel után „indokolt és írásban“ szavakat beszúrni.

A II. fejezet 15. § első bekezdésében ezen kifejezés helyett — ki a községi jegyzői pályát önkénytelni elhagyta, vagy erről lemond egyszerűen „ki a községi jegyzői pályáról lemond“ kifejezést tétetni.

A II. fejezet 17. § első bekezdésében ezen szó után nyomorékok „amennyiben valamely jótékony intézetben díjmentesen elhelyezve nem lennének“, úgy ugyanezen bekezdésben ezen szó helyett fizetését „állandó“ szót vagy is kifejezést beleszúrni, végre ugyanezen szakasz harmadik bekezdésében, ezen szó után évenként „kétszáz“ szót beilleszteni határozott, megbízván az egyleti elnökséget a szabályrendelet javaslatát az eszközölt módosításokkal újra szövegezni, s azt a decemberi megyei közgyűlésen leendő tárgyalhatóság és elfogadás tekintetéből az egylet kérvénye kíséretében a megyei alispáni hivatalhoz lehetőleg felterjeszteni.

VIII. Olvastattott Radimetzky Ferenc egyleti első jegyzőnek a községi jegyzői qualificatio tárgyában benyújtott indítványa, hogy a jegyzői egylet a megyei törvényhatóságnál az iránt kérvényezzen, mikép 1882. évi január 1-től a jegyzői szigorlat letételéhez csak oly 22 éves vagy nagykorúsított egyén becsajátassék, aki kimutatni képes, hogy magyar honpolgár, fedhetlen előéletű, az érettségi vizsgát letette, s hogy megyénkben valamely község jegyzői hivatalnál két éven keresztül gyakorolatoskodott. Mely utóbbi feltétel a megyei jegyzői egyleti elnök és első bekezdés által kiállított bizonyítvánnyal igazolandó be. Miért is feltételül szükséges, hogy a megyei összes községi jegyzők az oldaluk mellé vett azon iratokat vagy gyakorlataikat, kik a fentebbi qualificatioval bírnak, úgy a felvétel, mint az elbocsajtatás alkalmával az egyleti elnökségnél bejelenték, ahol is az illetők egy megfektetendő törzskönyvben nyilvántartatni fognak.

A választmány tekintve, hogy korunkban nines egyetlen egy társadalmi állás, hogy a tudományos előképzettséget, az alaptanulmányok kimutatását meg nem kívánánk, tekintve, hogy a községi jegyzői állás egyik legutolsó, de legfontosabb kereké a közigazgatási intézménynek, hogy az összes közigazgatási hatóságok, az összes bíróságok minden rendeletei, végzése és ítéletei utolsó sorban a községi jegyző terjedelmében működési körében nyernek végmegoldást, s ha az anynyi szakismeretet követelő jegyzői állás jövőre is oly egyének által töltetik be, kikben az előképzettség hiánya miatt nines meg a kellő garancia, hogy a községi jegyző hatásköréhez utalt sokoldalú fontos rendelekek és törvények végrehajtását kellőleg megérteni, felfogni és azt helyesen alkalmazni képesek; s tekintve, hogy kisebb nagyobb mértékben az egész község sorsa, jövője, előmenetele és boldogsága a községi jegyző kezeibe van letéve, s ha azt az illető jegyző akár rosszakarat, akár tudatlanságból lelkiismeretlenül kezeli, igen sokszor a legkomolyabb bajok s a község jelentékeny megkárosítása következik be: az indítványt egész terjedelmében elfogadásra ajánlja.

A közgyűlés az indítványt a választmány javaslata és indokolásánál fogva egész terjedelmében egy-

hangulag elfogadta, utasítván elnökét, hogy a megyei alispán urhoz indítvány értelmében kérvényt nyújtsa be oly időben, hogy azt még a decemberi törvényhatósági bizottsági ülésen tárgyalatni és elfogadtatni lehessen.

Az alispán körútja.

Pacséron van egy szerb tanító; ott szolgál már réges-régen és a felekezeti tantfelügyelőt tizenkét év óta nem látta, tehát persze nem is ismeri.

Bács-Bodrogh megyében maholnap pusztabíró se lesz, aki fáradhatlan ügykezelő alispánunkat ne ismeri. Pedig alig egy esztendője, hogy kormánya alá került ez a nagy-nagy vármegye. Csak imént referáltunk tiszpartti körútról; már azóta ismét tizenkét vizjárányos ügyesbajos községet járt be. És pedig nem ám magasztos vizgatalással; hanem lépten-nyomon elintézve mindenféle közérdekű óhajokat.

November 23-án indult el Tripolszky főmérnök és Dr. Vojnits tb. jegyző kíséretében. Az nap Gomboson megvizsgálta a hajóállomási töltésnél fülhalmozott homokszállítványt s még az alsó hajóval lement Novoszellóra, hol Cseh Ervin úr vendége volt. Itt a dunai töltésnek, védgátainak és elhábzásainak kijavítása iránt intézkedvén, csütörtökön Futtakra indult, hol gróf Chotek Rezső szeretett vendége volt, és a belvizek lecsapolása iránt a helyszínen szerzett tapasztalatokat. Majd a futtak-esereviesi töltésutatót vette át és adta át a közfoglalomnak. Innen vasárnap Szász mérnök és több közigazgatású jelesünk kíséretében Ujvidékre ment s a polgármesternél a megyei határral közös belvizeknek mikénti levezetése fölött értekezett.

Mert — közbetvölég legyen mondva — Ujvidék a ministeriumnál azt a híres tavali vízpöröt elvesztette. Még délben Jarek felé indult a menet, hogy Corti vállalkozónak úttartási anyagkészletét megtekintse; mit azonban rendem nem találván, záros határidő szoros kitérésével tovább ment Temerin felé. Itt a községhezánál érdekeltségű tárgyalást tartott a Szlatina és Fehérárok megfektetése dolgában; átvette a községben készült új víztervezeteket, megvizsgálta a földvári határig, a gáti csárdáig, az úttartási anyagokat s hétfőn korán reggel Ókérén keresztül Kulpinba indult. Itt érte itthon anyiunk által keservesen nélkülözött nevenapja előestéje, melyet — folytonos vizügyes tárgyalások között töltött el Kedden Torzsán és Kucurán majd Keszteruron végezte hasonló közérdekű tárgyalásait; szerdán Kulára ment, hogy a Cservenkáig vezető uton levő földanyagot és utszelkarókat átvegye. Cservenkán a községbeli átereszeket megtekintte. Odyszeusi útja után kishajóra ült és szerdán este székelyére szerencsésen visszaérkezett. — Valóságos: Veni, vidi, vici!

Mondani is fölösleges, hogy a község, valamint a rendes szénájú előjárók örömmel fogadták és sajnálkoztak szakadtak el tőle — bár csak a közel vizontlátásig. Mert annyi bizonyos, hogy tevékeny életének két főfeladata: jó közlekedési utak teremtése és a belvizek lecsapolása, őt még akárhányszor körülsetáltatják megyéjében.

Legyen érte jutalma a községnek osztatlan és állandóan nyilvánuló hálás köszönete s majdan az emlékoszlopnál halhatatlanabb siker, hogy Bácska térképét szebbre-jobbra változtatta.

Egy nagy hibája volt csak különben nagyon is hasznos körútjának — az, hogy András napján a sok gratuláló süngyön egy kosárral tisztelegő névjeggyel együtt — más vette át.

Intra octavam: Igy — ad multos annos!

Petrovác, 1881. december hó 1.

Tekintetes szerkesztő ur!

E folyó év október havában, majdnem szakadatlanul tartott esőzések által e vidék lapályos fekvésű földeit, nemcsak az eső, hanem a föld árja által is okozott víz annyira elborította, hogy azok közül néhány ezer hold hasznavehetetlenné lön. Az elborított terület már most túlhaladja ez év tavaszán elborított területek nagyságát, mely a következő tavaszi hóolvadás és esőzések folytán, még mindig növekedni fog. Ezen szomorú körülmény, nemcsak az egyes földtulajdonosoknak, hanem köztvetve a magas államnak is, az adóösszegek folyton növekedő leírása, illetve elengedése által, nagymérvű károkat okoz. És e baj a lecsapoló árkoknak részint hiányos, részint tisztátalan volta miatt, évről-évre mindig nagyobb mérvben ismétlődik.

A ki ismeri e kisebb földtulajdonosok ezen szomorú helyzetét, a ki látja, mint terjed rohamos léptekkel köztűnik az elszegényedés és mint fejlődik ezzel arányban a társadalom ferge, a proletarismus, az elképzelheti azon hálás örömet, melyet e vidék lakossága érzett, midőn tudomására hozott, hogy megyénk fáradhatatlan alispánja, ezen ügyet buzgóan felkarolva, az érdekelteket tárgyalásra fogja összehívni.

Ezen várva-várt nap m. hó 29-én be is következett. Alispán ur öngyűlése ugyanis e napra hívta össze a kis-sztapár-ujvidéki csatorna alsó mentén fekvő földek tulajdonosait, kik részint maguk, részint pedig előjáróik által képviselve teljes számban, mint a tanácskozás helyén — Kulpinban meg is jelentek. Mondott napon alispán ur öngyűlése, br. Podmaniczky Armin kir. kincstári jószágigazgató, Tripolszky és Szász mérnök és Vojnits István tb. m. aljegyző urak kíséretében Kulpinba megérkezett. Az egybegyűlt lakosság részéről lelkes „éljen“ riadással fogadtattott.

Alispán ur a községében megjelenvén, az egybegyűlteket üdvözölvén, az értekezletet d. n. 2 óra körül megnyitotta. Egy fennkölt szellemű beszédben kifejté az értekezlet céljának mezőgazdasági fontosságát, konstatalja, hogy a kezeibe adott kimutatás szerint az itteni belvizek lecsapolásánál két érdekelt van: az egyik, mely a Bega vízvezető csatorna mentén, a másik, mely az u. n. Jegrikska bara mentén húzódó földek tulajdonosai. E miatt az előmunkálatok megtele céljából mindkét érdekeltnek közöl egy egy-öt-

tagu bizottság választását ajánlja, mely bizottság a helyszínen megalakulván, a szükséges teendőket megbizassék.

A jelen voltak alispán urnak itt csak rövid vonásokban jelzett véleményét egyhangulag magokévé tévén, az első bizottság tagjain: Br. Podmaniczky Armin, Szemző Máttyás, Kesselbauer Károly, Szalay Károly és Kolényi Gusztáv, a második bizottsághoz: Podmaniczky Armin báró, Szemző Máttyás, Kesselbauer Károly, Demetrovics N. és Lehoczki János urak választattak meg.

Alispán ur a megválasztottaknak az ügy fontosságát figyelmébe ajánlván az értekezletet bezárta. Báró Podmaniczky Armin kéri az értekezletet, hogy alispán ur öngyűlése után tanúsított fáradhatatlan ügybuzgóságáért köszönetet nyilvánítson jegyzőkönyvileg. Az értekezlet tagjai báró ur öngyűlése után indítványát, nagy lelkesedéssel elfogadták.

Alispán ur ezután a jelenlévők zajos éljenei között Szemző Máttyás ur vendégszerető kastélyába vonult vissza rövid ideit pihenésére.

A vendégszerető házigazda fényes termeiben lakoma volt, melynek érdekességét fokozta azon körülmény, hogy alispán ur épen ekkor ülte névnapijának előestéjét és elgondolható, hogy hány hosszú és rövid toaszt mondatott boldogságára, hosszú életére.

Másnap délelőtt az értekezlet által kiküldött bizottságok tarták meg értekezleteiket. Miután némely tag mindkét bizottságba lön beválasztva; először a Bega vízvezető csatorna ügyében kiküldött bizottság tartá ülést. Elnökévé S emző Máttyás urat választá meg, ki a bizalmat megköszönvén, az értekezlet megnyitottat nyilváníta és a jegyzőkönyv vezetésére felkérte Trischler Károly urat. Hosszas beszámoló után elnök következő határozatot mondja ki:

Tekintettel arra, hogy mindenképp a Bega vízvezető csatorna pontos területe határozandó meg, tekintettel, hogy ezen csatorna nagy kiterjedésű területeken vonul át és úgy még más érdekeltég támadhat, megbízatik az elnök, hogy egy specialisan illyenmü munkálatokkal foglalkozó kultur mérnöknek kiküldetése iránt, a földmívelés, ipar és kereskedelmi ministeriumhoz kérvényt intézzen; míg e kérelem teljesítettéig, hívjon fel több magammérnököt ajánlat tételére és szükség esetén hívja össze a bizottságot.

A másik érdekeltégnek ugyanazon körülmény állván fenn, az is fenti határozatot hozá.

Az érdekelt községek és földtulajdonosok még egy kérelmet nyújtottak át alispán urnak, melyben a kis Sztapár-ujvidéki csatorna mentén húzódó parallel lecsapoló árkok létesítését és azon engedély kieszközölését kéri, hogy a tavaszi rendes hajóközlekedés beálltáig a csatorna mentén levő földekről a vizet a csatornába lebocsáthassák.

Alispán ur kérelmeket támogatásáról biztosítva, a jelenlévőktől szívélyesen elbucszott.

T. K.

Bezdán, 1881. dec. 2-án.

T. szerkesztő ur!

Nov. 26-án adta elő a bezdáni műkedvelő ifjuság Szigligeti Edének a „Csikós“ című jeles népsziművét.

Háromszor fogott a darabhoz, míg előadhatta. Három szakaszból áll a darab és öt változás van benne, összesen nyolcszor kell a színpadot átalakítani, a mi sok időt és szini készletet igényel. Mindazonáltal tisztelegesen megbirkózott e nehézségekkel úgy, hogy a „Csikós“ egyike a sikerült előadásoknak.

A község a három részeg asszonyt (Vogl Teréz, Csáky Róza és Varga Ilon k. a.) nemcsak megtapsolta, hanem ki is hívta. Ugyszintén Kolosváry urat, ki ez alkalommal lépett először a színpadra. Polster Mari k. a. kedves énekeiért számtalan virágcsokrot kapott. Bandi csikósbotjár és Marci az öreg csikós a község teljes meglepedésére játszottak. Pragyik Flóris Bence és Oberreiter Gerő ur Asztolf szerepét sikerrel és jellemzően adták.

A jeles darab sokkal nagyobb közönséget értelmelt. Vidékről voltak többen. T. Kapetanovics J. monostorszeghi jegyző ur ez alkalommal is megmutatta, hogy barátja a bezdáni műkedvelőknek: mint egyébkör, úgy most is sok vendéget hozott magával.

Az összes jövedelem 67 frtot tesz, mely összeg a bezdáni kath. legényegylet szükségleteire fog fordíttatni.

Egy jelen volt.

Titel, 1881. dec. 2.

A titeli szerb egyházi dalárda mult hó 26-án T. Nedelykovic Katia urhölgy és Szabó testvérek, (egyik az elemi, másik a polg. iskola növendéke, 9—12 éves) szives közreműködésével hangverseny (beszede) rendeztetett.

A hallgató közönséget leginkább Szabó testvérek zongorajátéka lepte meg, kik meglepő technikai ügyességgel játszották el — kísérvé Preis karnagytól hegedűvel — Faust fantaziáját és engedve a gyermekművészek az általános óhajnak, mely szünni nem akaró „ujrá“ ban nyilvánult, újból eljátszották Preis egy fantaziáját.

Nem kevésbé volt meglepő a hájos Nedejyovic Katia urhölgy játéka is, ki a „Bez tebe draga“ című darabot játszotta zongorán és árként özőnlé felénk ama kellemes symphoniát, mely játékát mindenha különösen jellemző.

A hangverseny egyéb részéről alig tudok egyebet mondani, mint hogy már a dalárdától sokkal szebb darabokat, jobban betanulva is hallottunk.

A hangverseny után, mint közönségesen tánc követtezett, mely reggeli 3 óráig tartott.

A palicsi-ó-becsei vasut.

Zentán f. hó 2-án a megyei főispán elnökle alatt az engedményesek és az érdekelt községek kiküldötti között értekezlet tartatott meg, a mely azonban nyert értesülésünk szerint mi eredményre sem fog vezetni, miután a községek kiküldötti az egyik megjelent engedményes Barach Vendel pesti ügyvéd ur előadása

B
lödörög
veszedé
tessen
azt, ho
latlanu
gukhoz
kor ne
Ta
bori m
(vasárn
gyarap
tik. A
Ira D
Jolán.
lovaska
Podma
a. Mat
Vilma
hangol
József
ralma.
Ottília
felvoná
úr. Sze
gár, Ma
nyi Vil
völegén
József
Matyas
1 frt.
kr. Gor
italok
táv ú
táv kez
A
ujra fő
10
2301 il
A
cember
ben ez
totta. K
K.-tól.
dal do
Városv
Pál kő
4. „Est
nete“
Bieber
teg leá
szerint
küldhet
lag tet
B
kétől a
ugyan
gári us
éves te
hoított
a köz g
egy fia
vel ma
zésére
M
gyei ki
jelent
kove
indokol
ur egy
orgoná
se kap
a papú
janak e
rok alk
tést, sz
csordul
tán a t
biztata
dekükb
szik a
jegyző
szép la
tanfelü
Jankov
nak na
horvát
nak hi
„
szágon
téré. E
nyomat
jegyző
ségi jegy
kormán
tudják
nak jeg
a közsé
míg a
zsef bo
ván“, a
község
sát“. S
elég kö
desét a
ról, a
Pedig
lődesé
nagy sz
tisztán
alakul
közmv
közigaz
hasztal
Halhat
híres k
községi
a jegy
lentősé
négy é
véle g

Beküldetett. Esténként annyi gazdátlan kutya lödörög épen a fűtcán és városbáz tere, hogy szinte veszedelmes arra járni. Kérnék a rendőrséget, rendeztesen rájuk egy pár este gyepmesteri razzitát. Mert azt, hogy a sintér pnteken a Grómon-utcában mozdulatlanul ácsorog, a kutya is tudja és van annyi magukhoz való eszük, hogy megvárják a piac végét, mikor nekik megint szabad a vásár.

Táncsal egybekötött mükedvelői előadás. A zombori mükedvelők által 1881. évi december hó 11-én (vasárnap) az alakítandó megyei szeretetház alapjának gyarapítására a megyei palota nagytermében előadatik. A felhívás keringőre. Vigjáték egy felvonásban. Irta Dumas Sándor. Franciából fordította Szigligeti Jolán. Rendező Alföldy Jenő úr. Személyek; Maurice, lovaskapitány, Városv László úr. De Sor, ügyvéd, B. Podmaniczky Endre úr. D.Joryné Lovász Aranka k. a. Matild, huga, Czirfusz Margit k. a. Róza, Berényi Vilma k. a. Orás, Matyasovszky Dezső úr. Zongorahangoló, Matyasovszky Emil úr. Jean, inas, Karváz József úr. Pierre, inas, Kovacsics Béla úr. — Rachel siralma. Költemény Arany Jánostól. Szavalja Karváz Ottilia úrnő. Ezt követi: A közügyek. Vigjáték egy felvonásban. Irta Bereczik Árpád. Rendező Alföldy Jenő úr. Személyek; Kenderfalvi Haber Ferenc, gazdag polgár, Matyasovszky Emil úr. Etel, Olga, leányai, Berényi Vilma és Czirfusz Irén k. a. ok. Lakos Andor, Olga vőlegénye, Városv László úr. Loránt, ügyvéd, Karváz József úr. Gócsi Muki, B. Bodmaniczky Endre úr. Inas, Matyasovszky Dezső úr. Helyárak: Földszinti ülőhely 1 frt, földszinti állóhely 60 kr. Karzati bemenet 30 kr. Gondoskodva van, hogy a tánc végezteig ételek és italok álljanak rendelkezésre. Jegyek Falcioné Gusztáv úr kereskedésében f. hó 6-a (kedd) reggeli 10 órától kezdve előre is válthatók. Kezdeté 7 órakor.

Az újvidéki leégett gőzmalom részvényesei az újra felépített egyhangulag elhatározták.

Dec. 12-én. Csonoplán és Garán a fogyasztási adó 2301 illetőleg 2187 forinttal ki fog adatni.

A zombori kaszinó egyleti dalárda 1881. évi december hó 4-én a „Vadászkürt” szállóház nagytermében ez évi negyedik alapszabályszerű dalestélyét tartotta. Műsora volt: 1. „Hajósdal.” Férfikar Eckert K.-tól. 2. „Oh mint reszket a virág.” Baryton magándal dongókar kísérettel Bogler B.-tól. A magándalt Városv László úr énekelte. 3. „Távolban.” Dömötör Pál költeményére férfikarra szerzte Bene Gyula úr. 4. „Esti dal” Marschner H.-tól. 5. „Egy hét története” Bartók Lajos költeménye. Zenére alkalmazta Bieber Gyula úr. Előadta Városv László úr. 6. „Beteg leány.” Férfikardal Egressy B.-tól. Hallomásunk szerint — mert jegyet nem kapván, referenszt nem küldhettünk — Városv László úr magándalait kiválólag tetszetek. Az 5. számot meg is újráztatták.

Beküldetett. Szabadka város új iskolaszéki elnökétől a jóakart és buzgalmat megtagadni nem lehet ugyan; de már azt meg kell szólni, hogy B. K. polgári iskolai tanítónak a képesítő beszerzésére, a három éves terminus letelte után még új határidőt szabott; hoiott tudhatná, hogy erre nem az iskolaszék, hanem a közig-bizottság illetékes. Amúgy is elég sajnós, hogy egy fiatal ember, aki praktike tanít, 3 tanév leteltével maga bevallja, hogy magát a tanképesítő megszerzésére elkészültnek még nem érzi. P.

Megható jelenet folyt le a múlt napokban a megyei kir. tanfelügyelő hiv. helyiségében. Ugyanis megjelent ott egy 4 tagú küldöttség Horvátország Jankovec nevű magyar községéből és jóízű tótmagyaros indoklással könyörögtek, szereze nekik a Nagyságos ur egy ojan jó magyar kántor-tanítót, aki bűnyóul ért orgonálni, énekelni is tud. Mert ha egy hónap alatt se kapnak, rájuk küldenek egy horvát tanítót; pedig a papjuk se tud egy árva szótse magyarul. „Nehagyjanak elveszni bennünket, nagyságos uram; mi magyarok akarunk maradni minden áron. Adunk 500 ft fizetést, szép lakást, egy szép darab kertet; a stólaból is csordul-cseppen valamicske.” Jellemző volt, hogy miután a tanfelügyelő meghatottan és egész szeretettel biztatta, vizasztalta őket. hogy mindent elkövet érdekükben: megkérdezték mivel tartoznak? Úgy látzik a szomszédban pénzért mérlik a jó tanácsot. Megjegyezzük még, hogy ezen állásra alkalmas tanítók szép hazafias érdemet szereznek maguknak, ha a kir. tanfelügyelősnél minél előbb ajánlkoznak. Mert ha Jankovecén (Vukovártól egy órányira) most nem kapnak magyar tanítót, oda küld a horvát hatóság egy horvátot és egy emberöltő mulva annak a 600 magyar-nak hire sem lesz többet.

„A községjegyzői intézmény története Magyarországon” tekintettel hazánk helyhatóságainak szervezete. Közigazgatási tanulmány. Hazai jogforrásaink nyomán írta: Barta László, budapesti VIII. kerületi jegyző és a „Községi Közlöny” szerkesztője. A községjegyzői institutió története és viszonya az államkormányzathoz, rendszeresen még nincs megírva. Sokan tudják azt, hogy hazánk kis és nagy községeiben vannak jegyzők, kikről az egyik hallott annyit: hogy az a községi jegyző a „falu esze, — szája, — pennája”, míg a másik csak Gvadányi verseiből, vagy Gáál József bohózatából ösmeri „vitézli nagyrajtai Zajtai István”, nemes Szatmár vármegye „Nagy és Kis-Peleske” községének, — ős Buda várában kalandozó „nótáriusát”. Sőt többet mondok. A fiatalabb nemzedékből van elég községi jegyző, ki tisztségének eredetét és fejlődését alaposan maga sem ösmeri és csak annyit tud róla, a mennyit hagyományképen az öregektől hallott. Pedig a községjegyzői institutió keletkezése és fejlődésének története hazánk politikai közigazgatásában nagy szerepet játszik. Ezen az élet által megteremtett, tisztán nemzeti intézmény városaink és községeink alakulásával egykor. — Gyökerei melyen lenyúlnak közművelődésünk történetébe sa „nótárius loci” hazai közigazgatásunk az „omnibusának” kimagasló alakját, hasznaltan keresnek más államok adminisztrációjában. Halhatatlan emlékü Eötvösünk „A falu jegyzője” című híres korrajzában, szindús vonásokkal festette ugyan a községjegyző akkori helyzetét, de a regény keretében a jegyzői intézmény közigazgatási fejlődésének, és jelentőségének leírása helyet nem foglalhatott. Azóta négy évtized folyt le. A negyvenes évek társadalmi s vele együtt az akkori közigazgatási intézményei letün-

tek. Azon kor emberei az akkori viszonyokat, mi a maiakat tartjuk tarthatatlannak. „A falu jegyzője” első megjelenése óta nagyot változott a kor s vele a községjegyzői kar anyagi és szellemi viszonyai is. A parlamentet pótló régi vármegyék, régi fényükkel és dícsőségükkel letűntek és a nemzeti közszellem ébrentartására gyakorolt politikai befolyásuk, ma már csak a történelem lapjaira tartozik. Szabadságharcunk lezajlása után a Bach által inaugurált „kalocsni-korszak” köszöntött be és nivelláló törekvéseivel még a subából „egységes osztrák frakkot” akart szabtatni. Ez a kor is letűnt, mint a nemzet sok egyéb keserű napja, melyeknek annyira bővíben vagyunk. A hatvanas évek meghozták az alkotmányos kormányforgalmát; mert a solterinói és közigazgatási diadalok nem mutatkoztak alkalmas fékül a nemzetben forrongott szabad szellem áramlatai ellen. A politikai viszonyok folytonos változása, nagy változásokat idézett elő közigazgatásunkban is, akár juridikai, akár poli ikaik részét tekintjük azoknak. E mélyreható változások hatása, befolyása alatt állott az ország községjegyzői kara is, vagyis az a közel négy ezer ember, kinek vállain az országos kormány adminisztratív intézkedéseinek végrehajtása ma tényleg nyugszik. A „szabad községnek a szabad államban” való létesítése a kormányznak egyik legnagyobb feladata. Törekszenek e nálunk e problema megoldására, annak vitatása más lapra tartozik. Én a „Községjegyzői intézmény története” című munkámban következőket akarok feltüntetni: A megyék, városok és községek régi szervezetét maig és azzal szoros kapcsolatban a községjegyzői intézmény keletkezését és fejlődését a jelenig. Főtörekvésem abból állt, hogy a községjegyzői intézmény multját és jelenét vázoljam és nyomról nyomra feltüntessem azon küzdelmeket, melyeket e kar jobbjai, akár tisztai minőségükben mint a közigazgatás alapvető munkásai, akár polgári állásukban, mint a nép politikai vezeterei, évek hosszu során át, a köző és saját létük érdekében vívtak. Feltárolt egyesületi mozgalmait, és azok fenkölt céljait. Hadd tudják meg azok, kik a törvényhozás és a közkormányzat élén állanak: hogy nemzetünk erkölcsi és szellemi haladásában Magyarország községjegyzőinek fontos hivatásáról, értelmi súlyáról és jelentőségéről megfeledkezni, nemesak a közéletünket mozgató tényezők félreösmerésével volna egyértelmű, de határozottan büns merénylet a magyar faj történetileg jogosult felsőbbségének fenntartása és biztosítása ellen. Mert bármilyen csekélynek tűnjék fel onnan a „magasból” az a községi jegyző, „ott lent”, a magyar nép politikai iskolájának elemi tanítómestere mindenkor ő! E kulturális szerep jól vagy rosszul történő betöltésétől pedig nem kevesebb függ, mint népünk politikai érettsége; — hazaszeretete; — és alkotmányos intézményeink iránti bizalma és áldozatkészsége. Jelen közművelődési tanulmány tehát azokra is szól, kikről meg van írva, hogy: habent oculos, et non vident; habent aures, et non audiunt. Munkámat, az anyag sokaságánál fogva, „három kötetre” terveztem. Az első kötet: a megyék, városok és községek szervezetét 1849-ig, és a Bachkorszak intézkedéseit; — a második: a megyék és községek rendezéséről szóló törvény országgyűlési tárgyalását s a községi jegyzők ide vágó mozgalmait; — a harmadik: a községjegyzői intézmény keletkezését, — a két első kötetben vázolt közigazgatási rendszerek közötti fejlődését; — a községi jegyzők a multban és jelenben való helyzetét, egyleti törekvéseiket és irodalmi mozgalmait fogja tárgyalni. A munka ugy van írva, hogy alkotmány és jogtörténeti kézikönyvül is bátran használható, miután az ide vonatkozó források legjobb íróink műveiből meríték. A céhbéli tudósok munkáinak tanulmányozásából tudván azt, hogy: a nagy könyvekben a lezártnak a kicsinyek és viszont, én ki sem tudós sem autorizált compilátor nem, hanem csak egyszerű nótárius vagyok, jelen munkámra nézve más érdemet nem tulajdonítok magamnak annál: hogy, kártsáim e lapokat forgatva, tisztá képet alkotóhassanak maguknak mindarról, a mit főleg a fiatalabb koru jegyzőknek közigazgatási intézményeiről és saját állásuk politikai és társadalmi jelentőségéről a gyakorlati életben tudniok szükséges. Nem volt szándékomb a nálamnál okosabbakat oktatni, de azt tartom hogy: „a ki hazáját nemesak a lelkesedés föllobbanó hevében, hanem igazán szereti: törekedni fog minden úton, minden alkalommal használni a hazának. Nem ijed vissza a nehézségektől, nem attól, hogy csak parányi azon áldozat, melyet ő hozni képes; nem attól, hogy törekvéseinek sikere nem rögtöni, sőt talán ki sem számítható. Tesz, a amit tehet, hogy utóbb még többet tehesen, igyekszik saját képességét is, másokét is magasabbra emelni.” Ezt pedig nem én mondom, hanem mondta Deák Ferenc Eötvös József báróhoz intézett egyik levelében. Ez a jó szándék vezérelt engemet s most lássuk, hogy mihe kerül ez a munka. Egy-egy testes kötet, melynek díszes kiállításáról a Wilkensk cég elősmert jó hírreve kezeskedik, — ára egy forint és így a 30—35 nyomtatott ivre tervezett mű ára 3 forint, a mi bizony olcsónak mondható. Az előfizetési ivet a rovatok pontos és olvasható kitöltése után az első kötetért járó 1 frt előfizetési díjjal együtt, kérem nevemre címezve beküldenem, mert utánvétt mellett a franco illetéket nem viselhetem. Az első kötet jövő december végével, a másik kettő másfél havi időközben fog megjelenni. Barátilag kérem tisztelt jegyzőtársaimat egyenként és öszevéve, sziveskedjenek támogatásukkal művem megjelenését lehetővé tenni. Hasonló kéréssel járulok segédjegyző kollegáimhoz is. Tisztelettel Barta László, fővárosi VIII. kerületi jegyző, és a „Községi Közlöny” szerkesztője, (Budapest, VIII. ker. Józsefkörút 46. sz.)

A bezdáni utcák a hosszan tartott jó idők dacára is járhatlanok, úgy hogy a közlekedés csaknem megakadt. Nov. 28-án egy vidéki szegény öreg zsidó lova dőlt el a nagy sárban. Mig kihúzták, annyira el lett dögönyözve, hogy életben maradásához semmi remény nem volt. A vonszolás alkalmával az öreg a kötőféket tartotta, hogy lova meg ne fuladjon, a csintalan fiatal emberek közül pedig ki fülébe, ki farkába csimpeszkedett s úgy nógatta a mackót. Látván a gazda, hogy a fickók csak komédiáznak, haragra gerjedve így szól hozzájuk: Istenh bizon, kenhettek rosszabb a zsidónál! — Az önismeret szép dolog. — Ugyan az nap egy

helybéli német ember lova is elült a sárban, pedig hát kövezik folyton ezen utcát; hanem igaz marad az, hogy olcsó húsnak hig a leve. — E. J. előtt három drb fertálytégla van a keresztül járásnál letéve, az anyag adomány útján, a munka ingyen. — Továbbá B. D. előtt a gyalogútra egy kétfülű kosár pozdorja van öntve. Az anyag értéke 300011 kr., a fáradság betudatik a közmunkába. L. S. háza előtt a keresztül járás megkönnyítésére 4 marok és egy egész kéve kukoricaszárizék van lerakva, a kövező oly lelkiismeretes volt, hogy még a gúzt is rajta hagyta, mit én saját szememmel láttam, pedig csak az is ér valamit. Az anyag 501403 krba számított, a munka: 0 101002 krba. Itt a munka nem megy ugyan gőzerővel, de annál biztosabban. Lassan járj, tovább érsz! s y.

A Zomborban f. é. október 9-én s folytatólag tartott terménykiállításán kiténtetteknek szánt oklevelek — Posner lova a megmondhatója: miért ilyen későn? — megérkeztek s innen szombat Szabadkára az egylet elnökségéhez tétettek át.

Közbiztonság. A mult héten egyik kőza hír a másikat érte, hogy ilyen megamolyan rablóbanda garázdálkodik határunkban. Ebből ugyan semmi se volt igaz; de tolvaj annyi van a határban, mint az utcákon a rajzender. A sztanisiczi szállásokon pláne kocsival járnak, a módosabb tanyák előtt megállanak, besurrannak, körülnéznek, ha akad-e valami? aztán jó vagy rossz eredménnyel elnyargalnak. A városban utcaszámra garázdálkodnak. Mult héten a bajai-utcát, melyhez a két parallel közből hátul a palánkokon könnyen hozzáférhetni, végig kutatták és hol mit kaptak, elemelték. Kedden este pláne az első esteli órákban három lopás történt, és mind nyilvános, járatos, forgalmas helyen. Az „Elefánt” szállóházból egy vendég ruhaneműt lopták el; a Vadászúrtól egy utazónak a batyuját; az Olvasókörből pedig a szolgának vőlegényi kelengyét. A vidékről érkező hírek semmiel sem jobbak. Várva várjuk az állami csendőrség szolgálatba lépését, de még inkább a statáriomot. A betyárok kiirtásával ugyse fogy, hanem szaporodik a nemzet.

A vasárnapi mükedvelői előadás iránt az érdeklődés oly nagy, hogy az előjegyeztetni kívánók máris tolonganak Falcionénál; ki oly igazságszerető, hogy semmiféle protekciót osztogatni nem hajlandó. Legjobb volna, ha jövőben a jelentkezéseket tudomásul vennék ugyan, de csak 20—50 kr. lefizetése mellett. Ez eljárás a jótékony célnak minden alkalommal biztosítana 20—50 frtot s az apprehensiókat is kevesebtené.

Bartha Lajos m. kir. honvéd hadnagy, a szabadkai zászlóaljhoz segédtisztnek kineveztetett.

Faradhatlan alispánunk m. hó 23-án a zombori állami jóságigazgató és mernökök társaságában Novoszellón idözött, hogy az újonnan készitendő állami révtöltés, melynek végpontjától a bérli esavargózóse közvetitendi rövidebb vonallal, mint eddig, a szállitást a tulsó dunapartra, technikai kivitel megbeszéltessek, és jegyzőkönyvileg megállapitassék. Esmecere folytán az érdekeltek is felkerettek e révtöltés és ut, mely 4000 frtba kerül, költségeihez szabad ajánlataikkal hozzájárulni. Szép ajánlatokat tettek: a novoszellói uradalom, a község, a megye részéről a tek. alispán ur. A költség orozslánrészét természetesen az állam mint révtulajdonos viselvé. Megilletőde kellett értesülnünk az I. szab. dunagőzhajótársaság átiratán, hogy miután itt érdekelve nincsen, a töltés és ut létesítéséhez segedelemmel nem járul, azért a bizottságba képviselőt sem küld. Ezt csak szűkkeblűség mondhatja. Gőzhajó-állomása lévén, személyes és áruforgalma szinte ezen töltésutal fogja igénybe venni, egy hajószolga fizetését megfogja gazdálkodni, mert jövöre nem kell neki az utasokat és árukat saját la-dikjain az ártéren át szállitani; így kiadása kevesbedik, forgalma pedig jóval növekedni fog. — Alispán ur megszemlélve, a felső dunai gátat, miután az, melyre közmunkát engedélyezett, kijavítva eddig nem lett, szigoruan meghagyta a munkát legközelebb fogantositani és bevegezni. Szeretett alispánunk szabad idejét az uraság megértesető házában eltöltvé, másnap délben, hivatalos körutját folytatandó, gőzösen Futakra utazott G.

Bácsi járásbeli levelezőnk írja: A Bács-Novoszelló közötti országot, melyen a gőzhajó-állomáshoz és dunarévhez élénk a közlekedés, elhagyottó sirlamas állapotban van. Ez évben azon egy kapavágás sem történt, kitérő nincsen, s így a nagy viz- és sárban a kocsik bennrekednek, a gyalogosoknak pedig férdig éró vízben kell áthatolni a mélyedéseken, miután a vizet lecsapolni nem lehet, az utat 3 lábnyival kellene felemelni. A közbiztonság is szomorú állapotban van, nagyobb lopások gyakoriak. Épen az nap éjjel, midőn azalispán ur Novoszellón idözött, egy jómódú gazdának lovait el akarták vezetni, de neszt hallván, megugrottak, fűrészt s feszítő eszközöket ott hagyván. Különben talán Novoszelló azon község a megyében, melyben egy szál éjjeli őr sinec felállitva, a közbiztonság fenntartására. Mindezeket látja és tudja a szolgabíró-ság, de erőlyesen intézkedni nem tud. Ha a nép nem teszi meg azt, amit a közőjóra nézve tenni köteles, a hatóságnak kell azt kényszeríteni a — jóra. Fogadni mernénk, ha a mi szolgabíráknak érzéke volna, ilyeseket egykedvűleg el nem nézne, de ha külön diurnumot adnának, ő volna az első vállalkozó G.

x. y. A szerb sorsjegyek csak m. hó elején kerültek a pénzpiacra, de már is kapósak; mert a „Mercur” c. ismert jó banküzlet vette azokat kezébe s oly előnyösen adja, hogy havi 3 frtos részletfizetés mellett is megküldi. Jelenlegi árfolyamuk 46 frt és folytonosan emelkedőben van. Aki az első részletet lefizeti, már teljes joggal játszik; pedig 5 huzás van egy évben. A legközelebbi huzás dec. 12-én lesz; eladdig vegyen jókor, aki akar, nehogy utóbb drágábbban kelljen megszereznie. Tessék a tullapi hirdetést elolvasni!

Ösztöndíjak. Két 70 frtos Adamovics-féle ösztöndíj van üresedésben. Csak a családunk megyénkbeli rokonai folyamodhatnak érte, ha gymnasiumba járnak és jól tanulnak. A folyamodásokat az illető intézet igazgatója nyújtja be Bács-Bodrogh megyéné.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

HIRDETÉSEK.

Olcsó és jó kávé Falcioné Gusztáv

fűszerkereskedésében 3-3
Z o m b o r b a n

- I. 5 kiló Rio valódi 5 frt 60 kr.
- II. 5 „ Laguayra tiszta ízű 6 frt 25 kr.
- III. 5 „ Portorico finom ízű 6 frt 90 kr.
- IV. 5 „ Arany Jáva igen finom 6 frt 90 kr.
- V. 5 „ Ceylon nagy szemű kitűnő 7 frt 75 kr.

Ezen kávéknak a fenti árak mellett, vám és fogyasztási adóval együtt, helyben 5 kilogrammonként, vidékre pedig 5 kilogramnyi pósta csomagokban 4³/₄ kiló beltartalommal, utánvétellel portmentesen szállítanak.

1442.
1881.

Hirdetmény.

Zombor sz. kir. város gazdasági küldöttsége részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a **kövezetvám- és helypénz-szedési jog** f. é. december 12 én reggeli 9 órakor a városháza kistermében árverés útján egy évre vagy is 1882. évi január hó 1-től 1882. évi december hó 31-i időtartamra bérbé adatik. A feltételek és díjszedési árszabványok a városi számvevőségénél a hivatalos órák alatt betekintheők.

Árverezni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt a 17082 frtban megállapított kikiáltási árak 10%át bánatpénz fejében készpénzben, zombori keresk. és iparbank vagy takarékpénztári betétkönyvecskében vagy állampapírokban letenni. Bánatpénzzel kellően ellátott írásbeli ajánlatok az árverés megkezdéseig is elfogadhatók.

Zombor 1881. november 29 én.

Vukicsevics,
tanácsnok.

141. szám.
iskolasz. 1881.

Pályázati hirdetmény.

Zombor sz. kir. város rom. kath. iskolazéke részéről pályázat nyitattik, egy az ugynevezett nyugot gradinai szállásokon ujonan rendszeresített tanjai vegyes osztály tanító állomásra, mely 1882. évi január 1-én lesz elfoglalandó.

Javadalma: 300 frtnyi évi fizetés, egy szoba és konyhából álló lakás 500 öli konyhakerttel, és 8 köbméter tüzfűtő járó átalány.

Csak okleveles, magyar és dalmát nyelvben teljesen jártas tanítók, vagy tanítónők pályázhatnak azon megjelölés mellett, hogy az ismétlő iskola tartásért külön díj nem jár.

A végleges megerősítés csak egy évi sikeres működés után fog megtörténni.

A folyamodványok kellőleg felszerelve (melyekhez az eddigi működést kimutató bizonyítványok is csatolandók) legkésőbb ez évi december hó 14-ig a zombori rom. kath. iskolazékre címezve, alulírott Zomborba (Bács-Bodrogh megye) küldendők.

Kelt Zomborban, 1881. évi november hó 15.

Szlávy Ferenc, s. k. Fejér Gyula, s. k.
iskolaszéki jegyző. 3-3 apát-pléános, iskolaszéki elnök.

STOJANOVICH TIHAMÉR

fényképész Zomborban.

A n. é. közönséggel tudatja, miszerint a téli időszakon át

felvételek nyári öltönyökben is

naponta reggeli 10-től d. u. 3 óráig eszközöltetnek, fűtött teremben.

Számos látogatásért esd

Tisztelettel

Stojanovich Tihamér,

fényképész, Jakobesics Mihály ur házában.

Az alólirott kereskedésében

EGY TANONCZ

felvétetik.

Heindlhofer Róbert,

Zomborban.

2-1

Évenként 5 huzás. 3% kamat aranyban

Már december hó 12-én

MÁSODIK HUZÁSA A 3° SZERB SORSJEGYEKNEK

1881. évtől. Értéke 100 franc aranyban.

Évente öt huzás

és pedig január 14-én, márczius 14-én, június 14-én, augusztus 14-én és november 14-én.

Mindenkori főnyeremény

FRANK 100.000 ARANYBAN.

Legkisebb nyeremény 100 frank aranyban.

A nyeremények és kamatok Bécsben, Budapesten, ugy a vidék nevezetesebb, nemkülönben a legtöbb eurpai nagyvárosokban minden levonas nélkül kifizetnek.

A pontos kifizetést a szerb fejedelmi kormány kezkeskedik.

A sorsjegy 3°-ot kamatok aranyban.

SZERB SORSJEGYEK készpénz fizetés mellett 46 frttal és 50 kr. szelvénykamattal.

RENDELHETNI

14 havi 3 frtos és 1 havi 4 frtos részletfizetés mellett.

A SZERB 3°-os SORSJEGYEKNEK

november hó 12-én megjelölt huzása alkalmával a 100.000, 10.000 és 4.000 frankos főnyeremények üzletünkben eladott sorsjegyek által nyertettek.

Legközelebbi huzások már december hó 12, január 14. és márczius 14.

És szerint három huzás 4 hó alatt.

Wochelergesellschaft der Administration des

WIEN.

Wollzeile 10 und 13. Gh. Ohn. Wollzeile 10 und 13.

Orvosilag elért gyógyeredmények

a valódi Hoff János-fele maláta-gyógytápkészít-
mények által, a mell- és gyomorhajoknál.

Elismervény.

Felkérem teljes tisztelettel számomra postatűntvéttel a következőket megküldeni: 14 palack maláta-kivonat egészségi sör, 2 palack maláta-kivonatot s két zacskó maláta-cukorkát. Meg kell vallanom, hogy igen jó sikerrel használom különböző mell- és gyomorhajoknál; most módosítva 10-12 éves gyermekeknél is megpróbálom alkalmazni.

Csanád Palota, 1881. május 6
Utolsó posta Makó. Tisztelettel

Dr. Wilhelm H. közs orvos.

HOFF JÁNOS Bécs, Graben Bräunerstrasse
8. szám, főüzlete

Magyarország számára:
BUDAPEST, zsibárus-utca 7.

Raktárak: Zomborban: Gallé Emil gyógy-
szerész és Popits Istvánnál. Szabadkán:
Stojkovits Döménél. Baján: Mihitsch Istvánnál.

12-5

6531. sz. Árverési hirdetmény.

k. ig. 1881.

Zenta város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint Zenta város tulajdonát képező kir. kisebb haszonvételek, nevezetesen: bor- és pálinka-acicssa, sör-acicssa, a csárda haszonbérlete; továbbá a főterem és a gymnasium alatti pincék 3 évre terjedő időtartamra, — ellenben a vásár-helypénzszedés és házlati jogok egy évre terjedő időtartamra fognak f. évi december hó 8-án d. e. 9 órakor a városi tanács-teremben haszonbérbe kiadatni.

Melyre az árverezni szándékozók ezennel — magukat kellő bánatpénzzel ellátva — meghívattak. Az árverési feltételek Papp Antal gazd. tanácsnoknál megtekintheők.

Zentán, 1881. évi november hó 28-án.

1-1 Gombos Gábor,
h. polgármester.

Weidinger S. és Zs.

Zomborban,
ajánlnak:

Rio kávé	1.10
Domingo kávé	1.30
Portorico	1.35
Laquairo	1.40
Ceylon	1.48
Gyongy	1.48
Java	1.68

Vidéki megrendelések 5 kilóig, 4³/₄ kilo beartalommal postadíjmentesen eszközöltetnek.

Pörkölt és darált kávékkal a legjobb minőségben, mindenkor szolgálhatunk.

1-1.

Nyomatott Bittermann Nándornál Zomborban.

1-1.

1-1.

1-1.

1-1.

BÉCSI TŐZSDE.

Mérvadó a Lajthan innen s a Lajthan tul, egyedül a becsi tőzsde.

Ama tetemes hátrányokat, melyeket bizonyos vállalatnak egy minden befolyás és akarat nélküli pénzszerző y vidéki tozsden szenvedni kell, — s viszont egy fotozsdéni működés roppant előnyeit — mint szintén a piacon forognak, városok, ahol ajánlatok és tudakozások tétetnek, hol minden világosságból a tudósítások összpontosulnak, ahol a politikát eszmélik, ahol a legnagyobb napilapok jelennek meg, ahol a nagy üzérkedések s tőzsérek az árkeletet eszmélik, szóval azon városok, hol mind a kedvező, mind a kedvezőtlen eszleletek annak idején t-tetnek, s mielőtt szélesebb körökbe kiszivárogná, a legbizalmasabb értesítések idejekorán nyerhetők, ami által szavazva az árfolyamra befolyással lehetünk, — mindezt röpiratunkban (26. és 42. lap) kimerítően előadtuk. — A tőzsdenek küszöbén álló nagy mozgalmait véve tekintetbe, a „szabad” speculation és az annyira kedvelt társaság; üzleteinken kívül a megszegett kockázattal való műveleteket ajánljuk leginkább, s különösen a kettős díjat (esetleg nyereség; egyaránt akár emelkednek akár esnek az árfolyamok, mi mellett a díjak meg a legkedvezőtlenebb esetekben sem veszhetnek tőkeletesen el. Jutaléki árak a legelőszöbén. — A vekerőrkökkel közéleti viszonyainkkal fogva egyenes, közvetlen s gyors értesítésekkel szolgálhatunk (szakértőn s költség nélkül). Pontos, utoktartás melletti kivétel Sürgöny forgalom. Értesítő levelek ingyen.

A jelenlegi pénzvésznyok s a befolyó tőkék következtében azon helyzetben vagyunk, miszerint az üzérkedési veteleknél s a tokek és értékpapírokra kölcsönöknél a kamatlatat évi 5 %-ra leszállíthatjuk (ajánlat). Mutaványszámok a „Leitha” pénzügyi és sorsolási lapból bérmentve. Tartalomdús, nélkülözhetlen sorsjegy-naptárt (az összes európ. játékszervezetek) elhelyezési, üzérkedési papírokat és nemek, sorsjegy-biztosításokat (figyelemre méltó a küszöbön álló huzásokat véve tekintetbe) stb. tartalomzó röpiratokat, kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg. 8-7

A „LEITHA” (Halmi) kiadóhivatalának bankháza, Bécs, Schottenring 15.

Árverési hirdetmény.

Zenta város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint Zenta város tulajdonát képező kir. kisebb haszonvételek, nevezetesen: bor- és pálinka-acicssa, sör-acicssa, a csárda haszonbérlete; továbbá a főterem és a gymnasium alatti pincék 3 évre terjedő időtartamra, — ellenben a vásár-helypénzszedés és házlati jogok egy évre terjedő időtartamra fognak f. évi december hó 8-án d. e. 9 órakor a városi tanács-teremben haszonbérbe kiadatni.

Melyre az árverezni szándékozók ezennel — magukat kellő bánatpénzzel ellátva — meghívattak. Az árverési feltételek Papp Antal gazd. tanácsnoknál megtekintheők.

Zentán, 1881. évi november hó 28-án.

1-1 Gombos Gábor,
h. polgármester.

Weidinger S. és Zs.

Zomborban,
ajánlnak:

Rio kávé	1.10
Domingo kávé	1.30
Portorico	1.35
Laquairo	1.40
Ceylon	1.48
Gyongy	1.48
Java	1.68

Vidéki megrendelések 5 kilóig, 4³/₄ kilo beartalommal postadíjmentesen eszközöltetnek.

Pörkölt és darált kávékkal a legjobb minőségben, mindenkor szolgálhatunk.

1-1.

1-1.

1-1.

1-1.

folyan
sek e
jóhisz
legval
azon
sege
mérter
ezt te
ügyáll
tokat
és iga
kat, m
Szabad
semma
ványoz
tok, st
kezelé
közseg
tessena
törvény
összeg
landó,
Ó-Becs
küldött
azonba
rozanó
ha a k
azonba
tok ma
jai köz
által
lásához
A
vatnak
vonatk
költség
badka
érdekel
mint a
össze,
A
főispán
A
engedm
a vasú
leg jó
ként m
2.368.0
ségi re
át, a k
fedezk
részev
álland.
választ
kedély
gedély
kell le
az épit
ninesen
mitéle
közsege
olyan le
sőbbse
A
nyekre
felelőse
gek res
majd ké
T
A
szerint
figyelen
tési kül
szerint
pított,
nines k
történi
ségekre
1.845.0
vényt, k
rintba k
100.000
900.000
kivül a
többsége
sasan d
az épit
később
nél, a j
nem meg
ségek p
1.125000
a netári
menti ö
vény, b
vényeik
felé, jó

Melléklet a „Bácska“ 52-ik számához.

folyamán arról győződtek meg, hogy az engedélyesek eljárása nem egyéb, mint az érdekelt községek jóhiszeműségének kizsákmányolására, behálózására célzó legvakmerőbb szédelés! Szabadka város kiküldöttei azon nézetüknek adtak kifejezést, hogy a város közönsége hön óhajtja a vasut létesítését és anyagi erejéhez mérten részvényeket is fog vásárolni, azonban mielőtt ezt tenné, óhajtja tudni a vasutépítés jelen egész ügyállását, a reá vonatkozó statisztikai részletes adatokat, főképp pedig az építési költségvetést; az építés és igazgatásban nyerendő képviseltesüket, befolyásukat, mert míg ezt nem tudják, addig megbízójuk, Szabadka város törvényhatóságának a hozzájárulásra semminemű előterjesztést nem tehetnek, miért is indítványozzák, hogy a tervezet vasutára vonatkozó ügyiratok, statisztikai adatok, költségvetés az igazgatás és kezelésre vonatkozó alapszabály tervezet, az érdekelt községekkel betekintés és tanulmányozás végett közöltessenek, s a minék megtörténte után lehet majd a törvényhatóság azon helyzetben, hogy a hozzájárulási összegre és a feltételekre, melyek alatt azt adni hajlandó, nyilatkozhasson. Ada, Moholy, Petrovoszellő és Ó-Becse kiküldöttei hozzájárultak Szabadka város kiküldötteinek nézetéhez, Kanizsa és Zenta kiküldöttei azonban oda nyilatkoztak, hogy községeik hajlandók ugyan egyszer s mindenkorra bizonyos s utóbb meghatározandó tekintélyes összeggel segélyképp az építéshez, ha a kiépítésre elég biztosíték nyújtatik, hozzájárulni; azonban részvényeket, főképp az előterjesztett módozatok mellett, vásárolni nem hajlandók. Zenta megbízottjai közül Szabó ügyvéd és Kohn az engedélyesek által megszállott feltételek mellett részvények vásárlásához hozzájárulni kívánnak.

Az értekezletnek eredménye az lön, hogy felhívatnak az engedélyesek, miszerint a vasutépítésre vonatkozó összes ügyiratokat, statisztikai adatokat, költségvetést betekintés és tanulmányozás végett Szabadka városának küldjék meg, mely is azt a többi érdekelttel közli, s ennek megtörténte után Zentára mint az érdekelt központjára újabb értekezletet hív össze, a hozzájárulási feltételek megállapítása végett.

Az értekezletet meglepő tapintatossággal vezető főispánnak jegyzőkönyvileg köszönetet nyilvánított.

Az építési feltételek röviden a következők: Az engedélyesekkel szerződött Maiddison angol cég építi a vasutat, az engedélyesek által kiállított és felsőbbleg jóváhagyott költségvetés igazabban kilométerenként megállapított átalány számítása mellett kihozott 2.368.000 frtért, ő adja a költségek $\frac{3}{5}$ részét elsőbbségi részvényekre, a melyeket 75 árfolyammal vett át, a költségek többi $\frac{2}{5}$ részét az érdekelt községek fedezik megfelelő, szintén 75 árfolyammal átveendő részvények vásárlásával. Az igazgató tanács 15 tagból álland, melyhez az érdekelt részvényes községek 5 tagot választanak be, az igazgató tanácsban a ministeri engedély szerint 10 magyarországi illetőségű tagnak kell lenni. A költségek $\frac{2}{5}$ részét fedező községeknek az építési költségvetéshez már semmi hozzászólásuk nincsen, azt bevégezték tényképp kellene elfogadni, bármitéle szertelen árak legyenek is ott felvéve. Aminő a községek befolyása a költségvetés, az építkezésnél olyan lenne az, az igazgatásnál is, miután a $\frac{3}{5}$ rész elsőbbségi részvény arról kellőleg gondoskodik.

A nyerendő jövedelemből az elsőbbségi részvényekre 5%, igazabban az árfolyam 75 frtjának megfelelőleg $6\frac{1}{4}\%$ levonatik, azután következik a községek részvényeinek 5%, a, és ami ezen felül marad, azt majd közösen felszítják.

Tiszta képe pedig a dolognak a következő:

Vállalkozó cég az engedélyesekkel szerződése szerint adja a vasut papíron kitüntetett és az árfolyam figyelembe vétele mellett 3 millió forintba menő építési költségnek $\frac{3}{5}$ részét, igen, de ő építi szerződése szerint a vasutat is az engedélyesek által megállapított, lehet kétszeres-háromszoros áron (a lehetőség, nincs kizárva, mert tényleg, sajnos, már többször megtörtént) szerződés szerint papíron ad az építési költségekre 1.476.000 frtot és ezért kap névleges értéket 1.845.000 frt értékű 5%-al kamatozó elsőbbségi részvényt, kiad pedig tényleg 1.000.000—1.200.000 forintba kerülő másod, harmad rangú vicnalis vasutára 100.000—300.000 frtot, mivel a többi a községek 900.000 frtnyi tényleges befizetése fedezi. Nyer azonkívül a $\frac{3}{5}$ részvényvel az igazgatóságban feltétlen többséget, az engedélyes urak vagy hozzátartozóik busásan díjazott jogi vagy igazgató tanácsosi állásokat, az építési nyereségből illő jutalékokat, ugy szintén a későbbi folyton szükséges beszerzések és befektetések-nél, a jövedelmet váró részvényes községek kárára, nem megvetendő féz alatti sápokat, a részvényes községek pedig befizetnek 900.900 frtot, nyernek ezért 1.125.000 frt névleges értékű részvényt és a jó reményt a netáni osztalék és nyereségre, de a meltyől megmennti őket a többséget képező $\frac{3}{5}$ rész elsőbbségi részvény, bírván az illetők azon sajátossággal, hogy a részvényeik kamatai felüli jövedelmet okkal móddal másfelé, jó részben saját zsebükbe szivarogtatják át.

Szab Közlöny.

A zombori színház ügye.

Ismeretes, hogy a színház tervére pályázat nyitattott. A pályázók a következő „Íránypontok“ megtartására voltak utalva:

1-ör. A tervezendő színházépület főméretei a következők legyenek:

A nézőtér belső szélessége — a főfalak között — 15-60 méter.

Ugyanannak belső hossza — a bejáratától a proscenium falazatáig — 14 méter.

A színpad belső mélysége 8 méter, — az előcsarnok mélysége legalább 4 méter.

2-or. A színház nézőtere egyszersmind bali termül is használandó leendő; e célból a színház előcsarnoka a már meglévő vendéglő épülettel egy új étterem és e mellett egy öltöző szoba (színházi iroda) építése által összekötésbe hozandó.

3-or. Kivántatik földszinti és első emeleti pá-

holsor, — összesen legalább 20 páhollyal, — továbbá karzat, egy sor ülőhellyel.

Ugy a páholyok, mint a karzat számára külön-külön önálló s egymással összefüggésben nem levő lépcső tervezendő, — a karzat lépcsőnél lehetőleg az utcáról bejáratl.

4-or. A színpadi függönyök göngyölítésének elkerülése céljából kellő magasságu zsinórpadlás tervezendő.

5-ör. Kivántatik a nézőtér padolatának akkénti szerkesztése, hogy az táncvígalmak tartására könnyen legyen átalakítható.

6-or. A könnyű közlekedésre és tűz esetbeni torlódások elkerülésére, ugy szintén a szükséges számú árnyékszékek alkalmazására kellő gond fordítandó.

7-or. A színpadi díszletek raktára, és a színészek ruhatára mindenesetre, — az öltözőszobák pedig lehetőleg a meglévő régi felszer épületben helyezendők el.

8-or. Az egész épület falazata kellően alapozandó, és hordképes téglából állítandó elő. Vas és kőanyag alkalmazása — költség kimelés szempontjából — csakis az elkerülhetlenül szükségesre szoritandó; miért is a páholyok szerkezete — ide értvén az oszlopokat is — fából lehet. A homlokzat egyszerűen de izlésesen állítandó elő. A tetőzet cseréptéglával tervezendő, a bádógos munka lehető elkerülésével.

9-or. Kivántatik földszinti és emeleti alaprajz, — egy hossz- és keresztmetszet, nem különben egy homlokzati rajz 1:5 cm. — 1 m. arányban szerkesztve, — ugy szintén egy részletes előmértékköltségvetés az összes munkanemekről, mely azonban a 30.000 frtot túl nem haladhatja; — megjegyezvén, hogy a színpadi díszletek és gépezet, a világítási eszközök, a nézőtér kifestése és díszítése, a zártszék és kályhák a költségvetésből kihagyandók, — ellenben a színpad, a nézőtér és az előcsarnok fűthetésére a kellő számú kémények tervezendők. A rendelkezésre álló 30.000 frtnyi összegnek tervelő általi betartása lényeges feltételt képezvén, annak túllépése mellett előirányzott tervek tekintetbe nem vehetők.

10-or. A beérkezett legjobb terv osztrák értékű 300 (háromszáz) forinttal fog díjaztatni, és a színház részvénytársaság tulajdona marad; megjegyezvén, hogy elfogadás esetén a kivitelhez szükséges további műszaki részletrajzok és a netaláni módosítások, tervelő részére a mérnök és építész egylet díjtáblázata alapján fognak díjaztatni.

11-or. A pályázat határideje 1881. évi december 1-je, mely időre a tervezetek csomagolva és pecsételve tetszés szerint jelígyével vagy névaláírással ellátva — a zombori színház részvénytársaság igazgatóságához bérmentve küldendők be.

12-or. A beérkezett tervek egy az igazgatóság által megválasztandó öt tagú bíráló bizottság által fognak még ez évi december hóban megbirálatni, melynek megtörténtevel a pályatervek nyilvánosan kiállítatni és a hozott határozatról a pályázók értesítettni fognak.

Ezeket a tervekészítők mindnyájan kézhez kapták mihez tartás végett. Azonban a beérkezett tíz pályamű közül e feltételeknek vagy öt nem felelt meg. A pályázat nemcsak a jelentkezők számát, de terveik értékét illetőleg is teljesen sikerültnek mondható. A tíz beérkezett tervről egyenkint ennyit mondhatunk: 1. Jelige: „Sárkány“, Budapest. Költségvetése 28727 frt. 2. Jel. „Zombor 25“, 29949 frt. 3. Voyta Adolf Pápa 27726 frt. 4. Koczka Géza Szabadka, 32948 frt. 5. „Palladio“ Budapest 29221 frt. 6. Pártos Gyula Budapest („Nem pályázik, de saját tervére esetleg vállalkozik“) 30625 frt. 7. Steinitzer Ödön, Bécs, részletes költségvetés nines; általános 40—45 ezer frt. 8. „A művészetnek“ Bécs, 30000 frt. 9. Dötzer L. Budapest, a költségvetés hiányzik. 10. Balázs Ernő, zombori születésű budapesti építész alternatív tervre 28200 frt. — A költségvetések csinalásának kulcsaúl a következő egységárjegyzék szolgált: Egy kőműves mester napidíja 1 frt 60 kr. Egy ácsmester napidíja 1 frt 70 kr. Egy férfi napszám napidíja 90 kr. Egy nő napszám napidíja 50 kr. 1000 drb hordképes faltégla fuvarral együtt 19 frt. 1000 drb tető cserép fuvarral 12 frt. Egy köbmeter oltott mész 9 frt 50 kr. Egy köbmeter dunai épület homok 2 frt 20 kr.

Ezen főntebbi tervek a színügyi bizottság szombati ülésén bemutatattak s azok megbirálására egy ötös bizottság kérését föl. Elnöke: Szemző Gyula. Tagjai Br. Podmaniczky Frigyes, Barthal József, Kovácsy Kálmán és Gergurov Mladen urak. A pályanyertes tervrajz 300 frtnyi tiszteletdíjban részesül; a tervezet azonban a részvénytársulaté marad. Magától értetik, hogy ez fog megvalósítani; de hogy a tervező és egyuttal leendő művezető (l. 19. pont.) lesz-e egyszersmind vállalkozó is, ez a kérdés ettől egészen független. Irányadó körök abban a nézetben vannak, hogy jobb, ha a művezető és vállalkozó nem egy személy. Ez igaz! de mi aggodunk, hogy ez esetben nehézség merül föl majd aziránt, hogy a tervező, aki aránylag csekély százalék díjaért folyton itt nem lakhatik, hajlandó lesz-e majd minden apró módosításért hozzánk, esetleg messziről leszaladni?

A tervek fölött a jury még e hó folyamán dönteni fogván, reméljük, hogy a jövő hónapban már az építési árlejtés is megtörténhetik.

Calizmán.

Mi az, mi a földi éltet,

Megszentelt s folyvást éltet,

Mint sötét éjben a fájlpa,

Dús világot hint a lángja,

Mint a Mózes bokra régen,

Folyvást ég, de még sem ég el,

Mi ad gyögypirt a kebelnek,

Ha az fájdalommal tel meg,

Mi szarítja fel könnyeit,

Mi az, mi minket idézti?

— *A hit, a hit...*

Mi az, mi e földet járván

Folyvást kísér; nem hagy árván,

Mint a nap, ha üzi felhő

Elborul, de ujra feljö.

Mi az, mi ha fáj a lélek,

Tart elébe bűvös képet,

Ha szíved tépi a jelen,

Fényes jövővel megjelen.

Mint a horgony a hajósnak,

Melybe részben megfogózhat.

S legyen sorsunk bármily kemény,

Túlragyog a sir éjjelén?

— *Az a remény...*

Mi az, mi egyszer felfahad,

Észrevétlen a szív alatt,

És egy cseppje a mint talál,

Lehet üdv, de lehet halál.

Mint a hajnal bíbor színe,

Szép szivarványt köt a szívre,

Fullánkja méz, édes mérge...

— *Mi az élet örök ferge?*

Benne a kín s a boldogság

Egymást karolva csókoldósák.

— *Mi az, minék hatalma nagy*

S ha egyszer foglya, rabja vagy?

Ha elárasztja kebledet,

Szíved tőle meg is reped?!

— *A szeretet...*

Forgács Endre.

A KIS ELZA.

Bihari Gyula beszélye.

(Vége.)

Két nap mulva a művész ifju értesítést kapott, hogy folytathatja a félben szakadt előadásokat. A kis Elza kivánta így. Mintha mégis könnyebbnek érezné azt a kínos terhet ott lelkén, midőn a fiatal mesterrel együtt ültek ott a zongora mellett, csendes beszélgetés, vagy munka közt, és a mester nyájás szakban fejté ki előtte erre, vagy amarra darabra, játszmára, vagy figurára vonatkozó nézeteit, s ha olykor kis kezét érinteni találta, vagy szép nagy szeméit szelid mosollyal legeltetné arcán, oh akkor ugy észlort a kis Elza szíve, ugy reszketett az a könnyű sugár termet, mintha teste egy örök működésű villanyteplel hozatott volna összekötésbe. A „vendég ifju“ sohasem jött annak tudatára, vagy csak sejtelmére is, hogy a mester növendékét érdekli; és így továbbra is megmaradt annak, a minék találkozás első percében mutatkozott. Megmaradt továbbra is mesternek, a finom, udvarias világnak, a nyájás tanárnak, a szeretetreméltó ifjunak, annélkül, hogy netán egyébre, kötelessége szigoru teljesítésénél csak gondolt volna is. A kis Elza nem ihlette a művész lelkét azzal a gyermeki bájjal, mely egész lényét átfolyá; a világyárta, sokat tapasztalt lélek közönyös maradt az egyszerű, s egyszersűségében elragadóan szép gyermek iránt. Ezzel azonban nem lehetetlen, hogy a rugalmas ifju lélek meghajolt a kellemes benyomás első pillanatában, de az csak a hirtelen találkozás szüleménye lehetett, melyet a huzamosabb együttltem sem érlelhetett azzá a boldogító tudattá, hogy szeretünk és szeretettünk.

Két hó mult el Elza haladt, gyengült és hervadt. A báró kétségbeesett töprengések között látta hervadni gyermekét. Orvosi segélyhez akart fordulni. Elutazni fűrdőre, idegenországba, levegő változtatás, szórakozás után. Hasztalan! Tervét kímsem vihette. A kis Elza makacs is volt. Utját állta a tervnek. Honn akart maradni. Miért neki a légváltoztatás. Minek a fűrdő. Hisz ő nem beteg. Nem is volt. Nem birt tudatával, hogy beteg, hogy az ő kedélyére oly esodálatos, oly titokszérű benyomást keltett egy idegen férfi; és hogy e titokszérű gyötör „valami“ mi lelkét bántja, az nem lehet baj, nem olyan, a mely komolyabb baj kútforrása lehetne. Ez az ő nézete. És így van. Hisz ő érzi, ő tudja legjobban. Oh pedig a kis Elza nagyon nagyon szenvedett!

Két hó mult el a kínos, gyötrelment két hónap. A kis Elza valóságos művésznővé lett. Panini ur feleslegesnek vélte a további kalauzólást a zongora húrjain. Egy nap beadta lemondását a bárónak.

„Hogyan? — vágott közbe Elza önfeláldot, midőn másnap a művész szavakkal is ismételte, a mit levelében kért, — ön elhagy?“

„Ön elhagy?“ kérde a báró.

„Azt teszem, azt kell tennem! Bocsanat Elza kisasszony, báró ur! Szándékomon túl időztem e város falain belül, Elza kisasszony, ön miatt tettem és szavamra, nem bánom meg soha; de most egy fontos ügy visszaszólít innen.“

„És tovább nem halasztható?“ kérde a növendék reszketeg hangon.

„Felesleges mulasztás lenne bárónő. Nagysád utol ért engem s ügyem olyan, mely nem tür további késedelmet.“

„Oh dehogy“ rebegé Elza és palástolhatlan meghatottsággal hajtá le kis fejét.

„Bármennyire sajnáljuk is, hogy itt hagy bennünket, — szolt a báró — a mi egyébiránt az ön dolga, de megjegyzésünk nines rá. Résznkről, mindig kellemes visszaemlékezéséssel és örömmel tekintünk vissza a napokra, melyeket ön körünkben töltött.“

„Részemről ugyancsak ugy méltóságos uram! s őszintén mondom, hiányozni fog zongorám mellett az

